

Nevelési értekezés

Vannak, akik tisztelnek bennünket. Vannak, akik szeretnek is. Vannak, akik irigyelnek, esetleg ellenszenvesnek tartanak. Egyet mindenki elismer: Veszprém, Veszprém megye, de az egész régió egyik oktatási zászlóshajója a Lovassy gimnázium. Akár akarjuk, akár nem, igazodási pont vagyunk. Középiskolás koromban a Vegyipari Szakközépiskola színjátzó csoportjának szépreményű tagja voltam. Jók voltunk, versenyképesek a Lovassyyal. Jól emlékszem: ha mi harmadikak lettünk, de a Lovassy negyedik, elégedetten mentünk haza. Ha másodikak lettünk, de a Lovassy első, úgy éreztük, elbuktunk. Nem a dobogó volt a siker mércéje, hanem a Lovassy. Biztos vagyok benne, hogy ez ma is sok tekintetben így van.

Vannak, akik azt mondják, nekünk könnyű. Azért könnyű, mert tehetséges, motivált gyerekek közül válogathatunk. A családok, a gyerekek eleve garantálják a teljesítményt. Az érem másik oldala, hogy a tehetséges, motivált gyerekek azért akarnak első helyen lovassysok lenni, mert ebben az iskolában eleve garantálva látják a sikert. Bizonyára mindkét megközelítésben van valami felszínesség. Bizonyára mindkét megközelítésben van valami igaz.

Vannak, akik évtizedek múltán is tisztelettel beszélnek rólunk. A ma Lovassyja egy hatalmas, finoman szőtt háló közepén él, a volt tanítványok sokaságának hálózatában, melyet a szeretet, a hála, a kemény munka, a kemény munkával elérhető eredmények megbecsülése tart össze. Megdöbbenénk, ha egyszer valóban megrajzolnánk ezt a hálót, megdöbbenénk, hogy országban-világban, az élet minden szintjén és területén hány volt lovassys épített fel tiszteletreméltó, sikeres életet. És megdöbbenénk – ebben is biztos vagyok –, milyen sokan érzik úgy, hogy az, amit a Lovassyban kaptak, meghatározta az egész életüket.

Tudom, természetesen, hogy az éremnek csupán az egyik oldala ez. Tudom, hogy vannak, voltak lovassysok, akik nem szeretnek, nem szerettek itt. Bizonyára megvan rá az okuk, könnyen lehet, hogy elrontunk itt-ott valamit. Amit ember végez, az nem hibátlan. Miért éppen mi lennénk azok? És vannak, akik alig leplezett ellenszenvvel riogatják a kegyetlen lovassys drillel a jelentkezést fontolgató nyolcadikosokat, vannak, akik „táltosképzőnek” neveznek bennünket, néha – felcsavart rosszindulattal – „versenyistállónak”. Tegyük. Egy biztos. Ők a kivételek. Jó szerep, mert ők erősítik a szabályt.

Hogy mi „a szabály”? Az, hogy a Lovassy sok éve ott van a magyar középiskolák élvonalában. Az, hogy az idén minden száz felvételre jelentkező lovassysból kilencvenhetet felvettek. Az, hogy aki bennünket választ, joggal remélheti, hogy el fogja érni a célját. Az, hogy mi senkinek a kezét nem engedjük el. „Táltosképző”? „Versenyistálló”? „Drill”? „Kockák”? Ugyan már! Csak az mondhatja ezt, aki nem tudja, mit beszél. Mi azt mondjuk, tudjuk, megéljük, hogy elit gimnázium vagyunk. Hogy ez könnyű vagy nehéz? Erről szól a következő két beszélgetés.

Schultz Zoltán

Asztalos István: Te elit iskolának tartod a Lovassyt?

Schultz Zoltán: Igen. Bizonyos értelemben elit iskolának tartom a Lovassyt. Kiemelkedik a magyar köznevelési rendszerből.

A.I.: Mi emeli ki?

Sch.Z.: Az igényessége, egyfelől. Másfelől az összetettsége, az hogy sok területen tud magas szinten teljesíteni. Ez részben azért van, mert a diákok, akik itt tanulnak, motiváltak, vannak céljaik, elképzeléseik. Másrészt a lovassys tanárok is akarnak alkotó módon a tanári léttel foglalkozni, nem elégszenek meg azzal, hogy a központi előírásokat teljesítsék, hanem igyekeznek egyfajta értelmiségi létet is megélni. Ennek itt, az iskolában is van eredménye.

A.I.: Használtad az előbb az összetettség szót. Ennek valamekkora része nyilván a tanulás-tanítás. Mi adja ki a többit? És mi a szerepe az elit létben ennek?

Sch.Z.: Szerintem nagyon nagy a szerepe. Nem hiszem, hogy a tanulás-tanítás önmagában meg tud állni. Lenni kell olyan ügyeknek is, amelyek túl vannak a tanítási órán, mégis azt támogatják. Nagyon fontos, hogy a gyerekek tudjanak találni olyan lehetőségeket, amelyekben a saját személyiségük megjelenhet, az a sajátosság, ami a tanórák keretében nem biztos, hogy érvényesül. Ebben nagyon nagy szerepe van a sportnak, az énekkarnak, a zenei életnek, a színjátszásnak, a szakköröknek. A szakkörök például sokszor nem a tanórák kiegészítéséről szólnak már, hanem az élethez kapcsolódnak. Amikor például számítástechnika szakkörön robotokat építenek, az már messze túl van a tanórákon.

A.I.: Amikor a honlap segítségével összeállítottam az előző tanév történetét, megdöbbenem, hogy mennyi minden történt itt egy év alatt. Mennyi fér bele egy iskola életébe? Hol van az a határ, ami már szétfeszíti a kereteket?

Sch.Z.: Azt hiszem, mi már a határon vagyunk. Én ezt nyilván kevésbé érzem, mint azok a kollégák, akik huszonvalahány órában tanítanak, sok gyerekért felelősek. Az ő szempontjukból valószínűleg túl sok is már a program. Ugyanakkor az is igaz, hogy a gyerekeket a programok különösen megragadják, esetleg jobban megragadják, mint a tanórák. És ha a gyerek azért fog az órákon jobban teljesíteni, mert nap közben vannak olyan programok, amelyek a kedvére valók, akkor megéri feszegetni a határokat.

A.I.: Nagyon sokan idegenkednek az elit szótól, pejoratív értelemben is használják. Aztán van ennek egy különösen bántó változata: a versenyistálló. Ez a szavakban testet öltő fanyalgás legfőképpen kívülről érkezik. Te mit gondolsz erről? Mit gondolsz a Lovassyt körülvevő környezetről?

Sch. Z.: Én azt a szót, hogy elit, a kiváló jelentésben használom. Elitnek lenni azt jelenti, hogy kiválónak lenni, ami meg azt is jelenti, hogy szerepünk van a környezetünkben is. Kétségtelen, hogy igyekszünk magunkat megjeleníteni a környezetünkben. Sokan ebből annyit látnak, hogy a Lovassyan ez is van, az is van, hol ezzel, hol azzal próbálkoznak. Nem lehetetlen, hogy kívülről nézve néha úgy tűnik, hogy mutogatjuk magunkat.

Az biztos, hogy én tudatosan nem engedek be olyan tevékenységeket az iskolába, ami csak a „mutogatásról” szól. Csak olyan tevékenységnek van helye, amitől itt belül is jó. Kívülről nézve nyilván nehéz ezt igazán megérteni. De azt feltétlenül érzékelem, hogy ha valaki közel kerül az iskolához, ha mélyebb kapcsolata alakul ki a Lovassyval akár diákként, akár szülőként, akkor már sokkal kevésbé látja a törekvéseink összetettségét póznak. És biztosan van körülöttünk irigység is, vannak, akik úgy gondolják, hogy nekünk könnyű.

A.I.: Ha már a környezetről beszélünk... A Lovassyt körülveszi a volt tanítványok hálózata. Szerintem ez egy felbecsülhetetlen jelentőségű tőke. Mit tud adni nekünk ez a hálózat?

Sch.Z.: Egészen konkrétan azt jelenti, hogy ha megkeressük őket, ha azért hívjuk meg egy-egy rendezvényre őket, hogy segítsenek tágítani a diákjaink horizontját, akkor mindig szívesen jönnek. Lelkesen. Örülnek annak, hogy ez az iskola várja őket. Másrészt gyakran hallom, például osztálytalálkozókon, hogy a volt diákjainknak mennyire pozitív élményeik, emlékeik vannak. Mennyire szívesen beszélnek erről, és nyilván nemcsak az osztálytalálkozó belső nyilvánosságában, hanem a tágabb környezetben is, amiben élnek. Ezzel pozitív képet alakítanak ki rólunk. És ez nagyon hiteles kép, mert ők a Lovassyt valóban végigcsinálták. Másrészt viszont furcsa, hogy az Öregdiák Baráti Kör szempontjából mennyire nehéz megszólítani a fiatalabbakat. Kötődnek a Lovassyhoz, sok év múlva is erős a kapcsolat, de szervezetekbe nem szívesen lépnek.

A.I.: A Lovassy sok éve szerepel a magyar középiskolai rangsorok élvonalában. Ez persze nagyon jó, mindannyian örülünk neki, büszkék vagyunk erre. Másrészt ez egy sebezhető helyzet is. Emlékszem, amikor valahány évvel ezelőtt egyszer kicsúsztunk a legjobb tízből, volt olyan újság, amelyik címlapon hozta a hírt. Nem nevezett meg bennünket, de mindenki tudta, hogy a mi „lecsúszásunkon” örvendezett. Te érzed ezt a sebezhetőséget?

Sch.Z.: Van. Van ilyen. Engem személy szerint is mindig izgalommal tölt el az a néhány nap, amikor ezek a listák kijönnek. Elsősorban azért, mert aki nem ismeri részletesebben ezeknek a listáknak a szempontrendszerét, az csak a pusztá helyezést nézi. És azt gondolja, hogy ha valaki negyedik volt, de most kilencedik, ha valaki kilencedik volt, de most tizenkilencedik, az borzalmas visszaesés. Pedig ez nincsen így. Én azt gondolom, hogy az első húsz középiskola között kicsi a különbség, mindenképpen sokkal kisebb, mint amit a pusztá számok alapján a kívülállók hisznek. Ráadásul az utóbbi időben ezek a rangsorok mindig csak egy-egy tanévet mérnek, az pedig semmiképpen sem ad reális képet arról, hogy milyen folyamatok zajlanak az iskolában.

A.I.: Te mint igazgató egyedi jellegű felelősséggel tartozol azért, mi történik az iskolában. Nem ébreszt ez benned néha szorongást?

Sch.Z.: Biztosan nem örülnék neki, ha én lennék az az igazgató, akinek a vezetése alatt esetleg tendenciózusan rosszabb eredményeket érne el az iskola. Azt nem állítom, hogy egy-egy évnyi kilengés nem fér bele, de ha valóban valamilyen negatív trendváltás lenne, azt biztosan nehezen élném meg.

A.I.: Említetted az imént a huszonvalahány órát. Huszonvalahány órát megtartani, önmagában is nagyon megterhelő, egy élgimnázium szintjén pedig, kiegészítve mindazzal, ami miatt a Lovassy több mint tanóra, már nagyon nehéz. Érzékelhető, hogy ez lassan már problémát jelenthet?

Sch.Z.: Igen. Érzékelhető. A kötelező óraszámok növekedésével a kollégák egyre fáradtabban jönnek ki a tanév végén az iskolából. És az is érzékelhető, hogy a kollégák zömében nagyon erős a felelősségérzet és a megfelelési igény. A kollégák zöme ilyen iskolában képzeli el magát, és tudja, vállalja, hogy ehhez neki is hozzá kell járulnia. Ez nagyon nehéz, ha húszon túl van a kötelező óraszám.

A.I.: Néhány napja Mészáros Zolival beszélgettem, ő tanárként kezdte, és azt mondta, hogy csak csodálni tudja azokat, akik ezt egy életen át csinálják, magas szinten, úgy, hogy közben nem égnek ki. Szerintem igenis fenyeget bennünket ez a kiégés.

Sch.Z.: Igen. Eleve nem könnyű egy ilyen iskolában, mint a Lovassy, új, személyes célt megfogalmazni. Olyan célt, ami előre visz. Lehet persze cél éveken keresztül vezetni egy osztályt, elvinni a gyerekeket az érettségiig, de olyan célt nehéz már találni, ami igazán előre visz, valamit, ami még nem volt. Ami segít, az a sok pozitív visszajelzés. Azt hiszem, talán ez az egyik legfontosabb oka annak, hogy még működik az iskola. Az, hogy mi, tanárok itt egy nagyon pozitív közegben élünk.

A.I.: A Lovassynak van egy saját korfája, és ez azt mutatja, hogy a tantestületünk viszonylag öreg. Ennek nyilván vannak előnyei, hátrányai. Te érzékeled ezt?

Sch.Z.: Igen. Érzékelhető. Nem a délelőtti munkában, abban nem. De azt látom, hogy a délutánokat olykor már nehezebb szervezni. Nehezebb odamenni a kollégákhoz, és időt, még több időt kérni tőlük. Nem azt mondom, hogy el akarják kerülni a munkát, de, éppen mert a körülmények változása kiégéssel fenyegeti őket, nehezebben csikarnak ki még időt maguktól a gyerekekkel való délutáni együttlétre.

A.I.: Az elöregedés egyik aspektusa csak a fáradtság. A másik aspektus a jövőképeség problémája. Elöregedő társadalmakról mondják, hogy mivel az idősebbek már csak kevés jövőt látnak maguk előtt, sokkal kevesebbet, mint a fiatalok, hajlamosak a jelenben ragadni, és nem kovácsolni hosszabb távú terveket.

Sch.Z.: Én ilyen szempontból nagyon csodálom a tantestületet, és sok idősnek mondható kollégát személy szerint. Nem, én nem érzem ezt a „vége-effektust”. Az viszont feltétlenül igaz, hogy nagyon mesze vagyunk már a fiatal felnőtt generáció szemléletétől is. A gyerekektől meg nyilván még messzebb. De azt, hogy ne lennénk jövőképesek... Nem, ezt nem látom, és valóban csodálom a tantestületet ezért.

A.I.: A következő néhány évben viszonylag sok kollégánk megy nyugdíjba. Lesz egy hullám kifelé is, befelé is. Jön sok fiatal. Te ebben inkább lehetőséget látsz vagy inkább kockázatot?

Sch.Z.: Lehetőséget feltétlenül látok benne, ha más nem, azért, mert a fiatal tanárok közelebb lehetnek a diákjainkhoz. Frissebbek lehetnek a módszereik, a kommunikációjuk. A kockázat általánosabb. Tudjuk, hogy tanárnak nem feltétlenül a legkiválóbb diákok akartak menni az utóbbi sok évben, és ez igaz az egész országra is, a Lovassyra is. Nem könnyű tehát a pályakezdők között olyanokat találni, ide is hozni, akik szakmai értelemben is, emberi értelemben is megállják a helyüket. Igyekszem egyébként tudatosítani olyan volt diákjainkban, akiket kiválóknak tartok és tanárnak mentek, hogy mielőtt máshová elígérkeznek, keressenek meg, hogy tudjunk egymásról. De ami egyes munkaközösségeket illet, kétségtelenül van abban kockázat, hogy ha elindul a hullám, látok olyan munkaközösséget, amelyik öt év alatt gyakorlatilag kicserélődik.

A.I.: Eddig főleg a kollégákról beszéltünk, de azért egy elit gimnázium diákjának lenni... Az sem egyszerű szerep.

Sch.Z.: Kétségtelen, hogy azoknak a diákoknak nehezebb a Lovassyban, akik a tanulásban nem tudnak sikeresek lenni. Aki nem sikeres a tanulásban, és nem talál valami egyéb területet, ahol „kárpótolhatja magát”, ráadásul úgy, hogy ezt az iskolán belül meg is tudja mutatni, annak nem lehet könnyű itt öt évet eltölteni. Úgy gondolom, hogy a diákok hasonlóan vannak ezzel, mint a tanáraik. A nagy többség hozzá akar tenni valamit az iskola életéhez, és aki talál olyan területet, ahol teljesítményt hozhat létre, az viszonylag könnyen beilleszkedik még akkor is, ha ez a terület nem valamelyik tanóra. És természetesen sok függ a családtól, a tágabb környezettől, a barátoktól, a személyiségtől is. Másrészt sokkal több pozitívumát látom az elitgimnáziumi létnek. Ezt nagyon sok diák is megerősíti, azt, hogy megéri itt lenni, ebben a közegben. Egy olyan helyen, ahol olyan osztálytársakat találnak, akikkel nemcsak az iskolában jó együtt lenni, hanem egyébként is. És ezek sokszor nagyon tartós kapcsolatok, és nagyon jól használhatók akkor is, amikor már munkába állnak, pályát építenek. Mint ahogyan azt is számtalanszor elmondják volt lovassysok, hogy az a széles tudásbázis, az a munkafegyelem, amivel innen az egyetemre mennek, olyan előny, amit éveken keresztül használni tudnak.

A.I.: Amit most kérdezni szeretnék, azt egy példával tudom legjobban szemléltetni. Egy kolléganőnk egy dunántúli gimnáziumban volt érettségi elnök, és az osztályban egyetlen kitűnő érettségi született. Nálunk meg az érettségizők közel a fele kitűnő. Ez elképesztő szám, és sokszor érzem, hogy egyszerűen nincs elég erőnk, nincs elég ünneplési-képességünk, öröm-kapacitásunk minden kiváló diákunknak megadni azt az elismerést, amit abban a másik iskolában az az egy megkap.

Sch.Z.: Nyilván, ahol az iskola hatszáz tanulójaiból több mint száz kitűnő, ahonnan annyian jutnak be az OKTV országos fordulójába, mint a többi városi iskolából összesen sem, ott nehéz minden sikernek kellő súlyt adni. Igyekszem persze a ballagási, a tanévzáró beszédbe belefoglalni őket, igyekszem legalább egy kicsi időt, egy kis szóbeli nyomtatékot mindenkinek juttatni, de... Kétségtelenül van sok olyan verseny, pályázat, eredmény, sokféle kiválóság, amire már nem jut elég figyelem. Talán az iskolai honlap az a felület, ahol hírt adhatunk mindenről és mindenkiről, ezt meg is tesszük, de az biztos, hogy nem tudunk minden sikert „megünnepelni”.

A.I.: Van egy emlékem egy tanítványunkról, aki jól is tanult, nagyon sok sikert, kézzel fogható eredményt hozott a Lovassynak, viszont minden reggel elkésett. Valószínű, hogy egész életében el fog késni reggelente. És amikor a ballagása előtt azt mérlegeltük, hogy kapjon-e valamilyen elismerést, akkor úgy döntött a többség, hogy ne kapjon, mert aki minden reggel elkésik, az nem példa. Nem tagadom, hogy számomra ez az etalonja a teljesen elhibázott megközelítésnek. Szóval: nem gondolod, hogy néha egy kicsit merevek is vagyunk?

Sch.Z.: Néha merevek vagyunk. Ugyanakkor évekkal ezelőtt próbáltunk megrajzolni egy keretet, egy szempontrendszer, hogy milyen teljesítményekért milyen típusú dicséretet adunk, és mióta ez működik, egységesebbek lettek a döntéseink.

Sokkal kevesebb a szubjektivitás, sokkal ritkábbak a parttalan viták a sok-sok egyedi elbírálásról. Kétségtelen, hogy ezek a határok olykor merevek, biztosan vannak gyerekek, akik nem férnek bele, de arra mindig törekszem, hogy a ballagási beszédben, a tanévzáró beszédben a szavak erejével mégis megdicsérjem azt, aki megérdemli.

A.I.: A Helikonon az idén is nagyon sikeresek voltunk, elhoztuk a fődíjat, másrészt volt egy ehhez képest epizodisztikus fegyelmi kilengés. És ezzel kapcsolatban hallottam említeni, hogy a mi normáink szigorúbbak, mint más iskolákban. Egyrészt azt szeretném kérdezni, hogy tényleg szigorúbbak-e. Másrészt azt, hogy van-e összefüggés a két dolog között? Hogy nálunk szigorúak a normák, viszont mi hoztuk el a fődíjat.

Sch.Z.: Én nem gondolom, hogy mi feltétlenül szigorúbb normákat fogalmazunk meg, mint mások. Mások is megfogalmazzák ezt. Csak mi komolyan gondoljuk. És ha van összefüggés a szigorúbb normák és a között, hogy mi hozzuk el a fődíjat, akkor az összefüggés az, hogy mi ezt az egészet komolyan gondoljuk. Akkor is komolyan vesszük magunkat, amikor korlátozásokat fogalmazunk meg, és akkor is, amikor segítséget nyújtunk azoknak, akiket tehetségesnek látunk. Ez igenis összetartozik. Ha egy iskolának olyan diákjai vannak, akik képesek arra, hogy egymás után háromszor hozzák el a fődíjat, akkor a gyerekeknek igenis úgy kell odamenni, hogy tudják, mit jelent a Lovassy súlya. Mit jelent a belső tartása. Nem lehet szétcsúsztatni odamenni. És az az igazság, hogy figyelik is, figyelik, hogy a mi diákjaink hogyan viselkednek, sokan kíváncsiak arra, hogyan tudjuk elérni ezeket az eredményeket. Sokan azt hiszik, hogy itt valami dresszúra van...

A.I.: Valóban, nagyon sokan hiszik ezt.

Sch.Z.: De nincsen. Viszont vannak határok, amiket komolyan veszünk. Igen, van válogatás a Helikonra, de azon bárki elindulhat, bárki énekkaros lehet, de aki ezt felvállalja, attól elvárjuk, hogy csinálja végig a felkészülést, és a határokat, amik egyébként nem elviselhetetlenek, ne lépik át. Ha tehát azt mondjuk, hogy aludni kell, mert van, akinek másnap még oda kell állni a színpadra, és ott teljesíteni kell, akkor aludni kell, ha örülünk annak, hogy amikor egy lovassys fellép, ováció van, akkor a nézőtéren is ott kell lennünk, ha azt mondjuk, hogy ebben a három napban nulla alkohol van, akkor az nullát is jelent. Igen, voltak diákok, akik megfogalmazták, hogy a társadalom tűréshatára máshol van, mint amit mi megfogalmazunk, de én nem bánom, hogy nálunk máshol van a tűréshatár.

A.I.: Sokszor hallom, nem szeretem hallani, hogy nekünk könnyű. Nekünk azért könnyű, mert itt annyi tehetséges, motivált diák van, hogy nekünk jóformán csak szemlélni kell, hogyan szárnyalnak. Egy önjáró csoda a Lovassy. Te mit gondolsz erről?

Sch.Z.: Ha valami önjáró, akkor a tehetséges, motivált diák önjáró. De az nem biztos, hogy tudja, melyik irányba. Én azt hiszem, hogy nem könnyű nekünk. A tehetséges diákoknak elvárásaik vannak, és ezeknek az elvárásoknak meg kell felelni. Egy tanárnak ma már a puszta társadalmi szerepénél fogva nincsen annyi ereje, a társadalomtól nem kap annyi tekintélyt, hogy az önmagában felemelje. Ha szakmailag nem tud hiteles lenni, ha emberileg nem tud jól együttműködni, akkor nincs teljesítmény. A gyerekek, a maiak szerintem különösen, feszegetik a határokat, és a tanárok személyes súlya, hitele az

egyik legfontosabb eszköz, ami ennek gátat szabhat. A tehetség, és éppen a tehetség az, ami a legtöbb egyéni bánásmódot kívánja, és ahol nagyon sok a tehetséges gyerek, ott nagyon sok a kihívás is. És vannak gyengébbek is, legalábbis ezen vagy azon az órán kevésbé motiváltak, nekik is kell valamit nyújtani, ha lehet élményt, de legalább elfogadható közeget.

A.I.: Mégis azt mondják ránk, a Lovassyra, hogy versenyistálló.

Sch.Z.: Ha van szó, amit nagyon nem szeretek, pedig évek óta hallom, az, hogy a Lovassy versenyistálló.

A.I.: Igen. A versenyistálló az elit rosszindulatú szinonimája.

Sch.Z.: Ha én valaminek nem látom ezt az iskolát, akkor az a versenyistálló. Ezt kizárnám. Én tudom, hogy nagyon sok kolléga nagyon sokat tesz azért, hogy a diákjaink a versenyeken eredményesek legyenek, de ebben soha nincsen öncél. Szó sincsen arról, hogy kilencedikben kinézzük magunknak a lehetséges versenyparipákat, aztán addig dresszírozzuk őket, míg célorientált csodalények lesznek. Éppen ellenkezőleg. Legtöbbször maguk a gyerekek jelentkeznek be, nekik vannak ambícióik, ők akarnak még az órán elérhető maximumnál is többet. És a verseny erre való, nekik való. A verseny a diákok által nálunk elérhető skála teteje, és nagyon sok olyan gyerek van, aki ezt el is akarja érni. És nemcsak a tanár állítja kihívás elé a diákot, hanem a diák is a tanárt, mert ennek a törekvésnek meg kell felelni, ezeket a tehetséges, céltudatos gyerekeket menedzselni kell. Ebből születnek az eredmények. És közösségek, amiknek semmi köze a versenyhez, az énekkar, a zenekar, a színjátszó, az éjszakai röplabda, a kirándulások... Szerintem aki bennünket versenyistállónak nevez, annak fogalma sincsen arról, hogy mi a Lovassy.

A.I.: Ez egy kényes téma lesz, igyekszem úgy megfogalmazni, hogy azok se utáljanak érte nagyon, akik kívülállóként esetleg olvassák az Évkönyvet. Hadd folyamodjam sportos hasonlathoz! Vannak klubok, amelyek kiválóan működnek, nagyszerű a hírük, impozánsak az eredményeik. Ezek a klubok természetesen nagy számban vonzzák magukhoz a legtehetségesebb versenyzőket, amiből aztán további teljesítmény fakad. De a sport világában az is evidencia, hogy az ilyen kluboknak több támogatás jár, minden szempontból, anyagi szempontból is másik pálya. Az oktatásban viszont ennek nyoma sincs.

Sch.Z.: Az biztos, hogy lényegesen különbözik ez a helyzet attól, ami a sportban van. Nagyjából azonos feltételek között kell a teljesítményt hozni, mint máshol. Én ezt nem tartom egyébként jónak. Azt gondolom, hogy a teljesítményt, a diákok teljesítményét, a tanárok teljesítményét, az iskolák teljesítményét sokkal jobban el kellene ismerni. Nem hiszem azt egyébként, hogy a más iskolákban dolgozó kollégák kevesebb munkát végeznének... Vagy nem tudom. Inkább azt mondanám, hogy nem tudom. Az biztos, hogy direkt módon nem lehet összehasonlítani egy megyeszékhelyen működő, nagy múltú gimnázium helyzetét egy olyan iskolával, ami egy viszonylag periférikus kisvárosban működik. De azt, hogy egyáltalán nem lehet elismerni azt a munkát, ami egy országos szinten is kiemelkedő intézményben folyik...ezt én nem látom jónak. Nyilván vannak díjazott tanáraink, biztos vagyok benne, hogy viszonylag több elismert

tanárunk van, mint a legtöbb iskolában, az is biztos, hogy sok helyen, pályázatokon például a diákjainknak előny, ha leírhatják magukról, hogy a Lovassyba járnak. Ezek megvannak, de az alapvető körülmények egyáltalán nem különböznek.

A.I.: A magyar élgimnáziumok igazgatói létrehoztak egy kis munkaközösséget, időnként hallani is felőletek. Próbáltok hozzászólni a közös ügyekhez. Mennyire lehet erős egy ilyen informális testület szava?

Sch.Z.: Szerintem ez lehetőség is, de kötelesség is. Ha lehet szakmai véleményt megfogalmazni, ha lehet olyan fontos szempontokat megfogalmazni, amivel segíteni tudjuk a közös ügyeinket, akkor ezt meg kell tennünk. Ezt minden esetben meg kell tenni, amikor aggályok merülnek fel bennünk. Az oktatásban nagyon sok most a konfliktus, rengeteg törekvést látok egymás mellett futni. Én olyan típus vagyok, aki igyekszik ezeket a folyamatokat azokba a csatornába terelni, amiket az oktatásirányítás nyit meg. Ez működhet, és vannak olyan tapasztalataim, hogy olykor működik is. Tehát van párbeszéd. Az aztán, hogy ennek mi a vége, az már egy másik felelősség. És ebben szintén van nekünk is felelősségünk, mert ha úgy látjuk, hogy valamiből nem úgy lett például törvény, ahogyan korábban beszéltünk róla, akkor újra meg kell szólalni. És akkor is meg kell szólalni, ha azt látjuk, hogy a párbeszéd eredményes volt. Ha látjuk, hogy az, amiről beszéltünk, felbukkan az életünket szabályzó rendszerben.